МА ТРАША!

Писмо до посланика на Индия

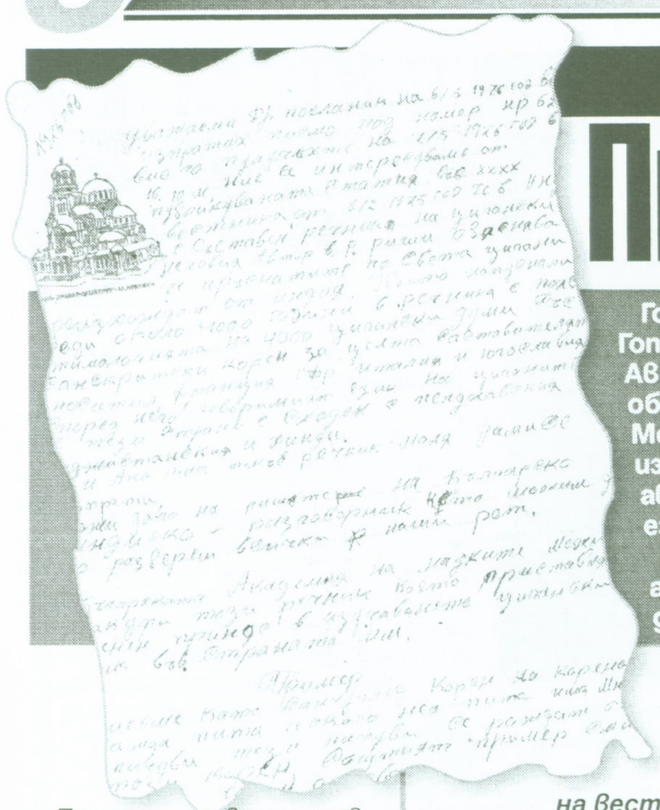

Годината е 1976. Посланикът на Индия в България, Н. ПР. Гопал Синг получава писмо със странна за времето си молба. Авторът на писмото не е учен от БАН, филолог или известен общественик, а редови трудов човек от ромски произход. Молбата на бай Асен, тогава Карагьоз...е посланика да му изпрати новоизлязъл речник на ромски език от индийския автор В.Р. Риши, който стигнал до извода, че между ромския език и хинди има поне 4000 общи думи.

Попаднал на информацията от вестник. Седнал и със свои аргументи в подкрепа на това твърдение, пише писмото си до посланика, което предоставяме на вашето внимание:

„Уважаеми Другарю Посланник,

На 16.05.1976 ви изпратих писмо под номер НР622. Вие го получихте на 07.05.1976г. в 16.10 часа. Ние се интересуваме от публикуваната статия във XXXX (40-ти брой,б.а) на вестника от 8.02.1975 г., че в Индия е съставен речник на циганския език. Неговия автор В.Р. Риши обяснява че пръснатите по света цигани произхождат от Индия, която напуснали преди около 1000 години. В речника е пояснена етимологията на 4000 цигански думи със санскритски корен. За целта съставителят посетил Франция, ГФР, Италия и Югославия. Според него говоримия език на циганите в тези страни е сходен с панджабския, раджастанския и хинди. И ако има такъв речник моля, да ми се изпрати. Може да го напишете на българско – индийски разговорник, като можем да го разберем всички наший род.

Българската академия на науките може да закупи този речник, което представлява ценен принос в изучаването на цигански език в страната им.

ПРИМЕР: Ние сме като слънчоглед. Корен на корена. Ражда пита и около нея пита има много пичове. Тези пичове се раждат от този корен. Същия пример сме ние. Чакам отговор.

С почит и уважение: *Следва подпис (б. а)*

Писмото ми връчи главният редактор на „Дром дромендар" и поиска бързо да установя връзка с автора му, да разкажа за него и тежненията му, породили любопитните редове до посланика.

Ровех из паметта си, дано се сетя кой е бай Асен, но главата ми не раждаше нищо.

Чудех се как по онова време, когато държавната политика е налагала на ромите забрана на ромската музика, ромския език, ромските традиции, разбира се, в името на интеграцията, е имал кураж да декларира интерес към майчиния си език и култура.

Откъде у него това желание да се сдобие с ценната книга. И кураж, да държи, че е ром, да не се страхува от авторството на писмото?! Документът, книгата за неговия език, за неговия род, това ли го е крепяло.

Грабнахме се с главния и право към пазара на „Графа", където той очакваше да срещнем автора на „опасното" писмо.

Открихме го!

Продава топли фъстъци заедно със съпругата си на една софийска уличка.

Сега името му е Ангел Асенов. Роден е през 1933 г. и е от Стара Загора. Цял живот е работил като строител. Изуми ме енергичната му походка, докато идваше към нас от съседната улица, изправената стойка. Попитах го с какъв акъл е написал тогава това писмо, за което той много ясно си спомняше. Отговори ми, че не се е замислил въобще за опасностите, искал е само да има книгата. Много важно било за него. Тя била доказателство, че сме народ със свой език. Не може, казва, да се изтрие това. Искаха да забравим откъде сме, да станем българи! Защо? Турците станаха ли българи, като им смениха имената? Арменците? Не! Задаваше въпроси и сам си отговаряше. Разочарował се, когато получил формален отговор от индийското посолство, в което не пишело нищо конкретно. Така и не получил книгата. Това, обаче, не го накарало да се откаже да търси, да се интересува по темата. И не го е било страх!

Днес вече се страхува! Не за себе си. За децата го е страх. За внука, който е студент по политология в Софийския университет. За всички роми. Защото, казва, идват много лоши времена. Какво толкова лошо предстои, попитах. Много ни мразят, мойто момиче. Това до нищо добро няма да доведе. Всеки ден слушам какви ли не работи. От тук минават много хора. Всякакви. Спират се при мен и си купуват фъстъци, защото мислят, че съм турчин. Ако знаеха, че съм ром, със сигурност щяха да подминат. Та, спират и почват да си говорят с мен. Ни в клин, ни в ръкав, почват с циганите. Как ни мразят, как искат да ни премахнат. Даже наскоро двама казаха, че циганите ще бъдат ликвидирани по медицински начин. Тая работа щяла да стане тихо и кротко...

Страх, параноя? Ясносините очи на възрастния човек се питат, питат мене. Има ли причина? Този, който те кара да се страхуваш не се ли страхува повече от тебе.

„Ние сме като слънчоглед.- ще се сетя за писмото. - Корен на корена. Ражда пита и около нея пита има много пичове. Тези пичове се раждат от този корен..."

Корена го има, езика. От него идва другото. Така, че МА ТРАША!

Емилия ДАНЧЕВА

КЪЩИТЕ, ЗАПАЛЕНИ ОТ СВЕТЛИНИ

Коледа е, квартала шуми от коледарски потропвания и песни. Портите на повечето домове са отворени широко, къщите запалени от светлини, очакват благословията на коледната вечер.

В дома на Румен и Йорданка има двоен повод за празнуване - Бъдни вечер и рождения ден на малкия Христо, днес той става на пет. Християнските традиции винаги са били важна част от живота на ромите от квартал „ Галата" в Карнобат В навечерието на Коледа пожеланията за щастие и късмет, за успех и берекет, валят от всеки срещнат по улицата на квартала.

Дана е приготвила девет постни ястия, коледен хляб, украсен с житен клас и грозд - да е плодородна годината, и кръг вътре с четири топчици, символ на семейството. Запалена е коледната свещ, бащата на Румен окадява трапезата и благославя всички, разчупва с Румен хляба и при когото останат топчиците, той ще държи къщата през годината. Отвън се чува потропване на геги и момчета запяват коледарска песен. Дана ги дарява с писани краваи и пари. Коледарите благословят дома и тръгват към следващата къща. Разбира се, технологията на съвремието позволява да ни попеят коледарски песни от Португалия и Кипър, където живеят близки на семейството хора. Нощта напредва и след коледните обичаи фамилията се отдава на личния си празник, рождения ден на Христо. На трапезата се появиха и не толкова постни ястия, а и песните на „Кристали Монтана" започнаха да звучат по силно. Нека всички пожелания казани на бъдни вечер се сбъднат.

Георги НИКОЛОВ

ЛАЧШО БРЕШ, ПХРАЛАЛЕН!

Носталгично от Испания

Празниците в чужбина не са така празнични, както в родна България. За това аз се опитвам да вдигна градуса поне на моето семейство.

За Коледа към нас ще се присъединят родителите на мъжа ми, които ще дойдат от Мадрид. Ще дойде също семейството на моя девер. Ще дойде майка ми. Половината фамилия ще празнуваме в Испания. Другата половина – в България.

Тук не вали сняг, най-хубавото на на този ден, но навсякъде е коледно украсено. Носят се песни. Във всяка къща има декоративна елха и задължително Белен – сценична декорация, изобразяваща раждането на Исус.

Подаръци не липсват – единственото, което си позволяваме в изобилие в това време на годината. А трапезата..., както си му е редът – постни ястия: сарми и чушки с боб и ориз, киселото зеле, което сами сме си приготвили. Баниците със сирене и тиква. Салати. Содена питка. Орехи. Спазваме традицията броя на ястията да е нечетно число.

Украса, подредена маса и подаръци. Няма ги хората, които обичам и които искам сега да са до мен (разплаках се). Друго е, когато си на родна земя, в своя дом и с всички любими хора. Когато стане 12, заедно да вдигнем наздравица за здраве, щастие и берекет. Да се прегърнем, целунем. А когато излезем на улицата, да поздравим всички комшии. Да се почувстваш на мястото си. Да се съберем с приятели и да се веселим до сутринта. Ето, това ни липсва, когато са празнични дните. Особено, когато посрещаме Рождество, Нова година. А когато дойде Василовден, винаги плача. Но... такъв е живота.

Разбира се, моята най-голяма радост са моето малко слънчице и моят съпруг, за което благодаря на Господ, че ги има и че са до мен!

Лачшо бреш, пхралален!!!

Аксиния ДИМИТРОВА